

Рецензія на книгу *П'ятидесятницькі герменевтики у світі пізнього модерну: есеї про стан нашої інтерпретації*

Pentecostal Hermeneutics in the Late Modern World. Essays on the Condition of Our Interpretation. By L. William Oliverio, Jr. Eugene, OR: Pickwick Publications, 2022. 266 p.

Сергій ФЛЮГРАНТ

Українська євангельська теологічна семінарія, Київ, Україна

ORCID: 0009-0006-9814-2550

Л. Вільям Оліверіо молодший – професор публічного богослов'я у Північно-Західному університеті в Кіркленді, штат Вашингтон, та співредактор журналу *Pneuma: The Journal of the Society for Pentecostal Studies*. Його наукові інтереси зосереджені на дослідженні християнства в сучасному контексті, герменевтичній теорії та п'ятидесятницьких дослідженнях, особливо на перетині філософії та теології.

П'ятидесятницький рух набуває дедалі більше прихильників і послідовників. Певний час вважалося, що його діяльність виходить за рамки традиційної протестантської герменевтики або навіть ігнорує критичний реалізм в інтерпретації текстів. Але Оліверіо намагається показати розвиток герменевтичної традиції в цьому русі. Рецензована книжка за фактом є збіркою 12 есеїв на різні теми та дискусії щодо п'ятидесятницької ідентичності та її герменевтичної традиції у 2009–2020 роках.

Ці есеї розділені на три групи. Перша – історико-конструктивна герменевтика, де автор розглядає розвиток герменевтичної традиції п'ятидесятників, її взаємозв'язок із богослов'ям та іншими традиціями тлумачення. Друга – екуменічна герменевтика; в цих текстах Оліверіо досліджує питання хрещення Духом Святим, показує основні риси п'ятидесятницької герменевтики і взаємодію між Святим Писанням, персональним досвідом та спільнотою й намагається показати зв'язок п'ятидесятницького руху з іншими герменевтичними традиціями. Наприклад, звертається увага на підхід Джонатана Едвардса, який стверджував, що справжня релігія значною мірою ґрунтується на «святих почуттях». Третя група есеїв більше зосереджена на інтерпретації герменевтики п'ятидесятників: автор аналізує богословські концепції, зокрема вчення Амоса Йонга та Крейга Кінера, а також роль спільноти та Духа в п'ятидесятницькому богослов'ї.

Насправді оцінювати це видання досить непросто, бо кожен есей – то окрема праця. Навіть згрупувавши їх, дуже складно побачити цілісність усієї книжки. Можливо, цього й не варто робити, а просто читати та аналізувати кожен есей особно. Слід сказати, що деякі есеї тяжко читаються через задовгі конструкції речень та надмір філософських та академічних термінів. Тому збірка *Pentecostal Hermeneutics in the Late Modern World. Essays on the Condition of Our Interpretation* (укр. «П'ятидесятницькі герменевтики у світі пізнього модерну: есеї про стан нашої інтерпретації») однозначно не для всіх. Також у цій книзі, на нашу думку, не вистачає розбору Святого Письма, натомість вона пропонує здебільшого лише теологічні роздуми про п'ятидесятницьку герменевтику. Так, наприклад, у перших чотирьох розділах майже не згадуються біблійний текст чи біблійні догми. А це могло би бути дуже корисним, особливо у 3-му розділі («Теологічна герменевтика п'ятидесятників»), де автор говорить про розвиток і типи класичної богословської герменевтики п'ятидесятників (див. 49–58). Там він виокремлює чотири її напрямки: початкова теологічна герменевтика п'ятидесятників (яка породила класичний рух п'ятидесятництва), контекстуальна (яка адаптується до викликів сучасності), екуменічна (інтегрована у більшу християнську традицію) і глобальна (яка об'єднує різноманітні п'ятидесятницькі традиції та інтерпретації). Але всі ці роздуми і дослідження видаються сухими без взаємодії з біблійним текстом.

Чим корисною може бути ця книжка, так це тим, що її автор намагається осмислити розвиток і різні напрямки п'ятидесятницької герменевтики. Також сподобалася спроба Оліверіо не віддаляти п'ятидесятництво від загальної християнської традиції. Він використовує дослідження таких філософів і богословів, як Фома Аквінський, Ганс-Георг Гадамер, Чарльз Тейлор, Карл Барт, Кевін Ванхузер та інші, щоб показати спільні риси з п'ятидесятництвом. Особливу увагу він звертає на праці Джонатана Едварса з його теологією духовного досвіду і почуттів (7-й розділ). Тож Оліверіо бачить, що п'ятидесятництво черпає натхнення з протестантської герменевтичної традиції, але доповнює її досвідом Святого Духа (2-й розділ). Однак видається дивним, що він упевнено називає п'ятидесятництво четвертою теологічною традицією в християнстві, тим самим відокремлює його від інших (хі). При цьому він розуміє, що п'ятидесятницька теологія має бути відкритою до діалогу з іншими традиціями та академічними дисциплінами (11-й розділ).

Майже через усі есеї Оліверіо наголошує, що герменевтика п'ятидесятників базується на трьох словах-поняттях: Слово, Дух і Спільнота. Тут він часто взаємодіє з ученням впливового теолога-п'ятидесятника Амоса Йонга, головна теза якого полягає в тому, що теологічна герменевтика функціонує через тріалектичний зв'язок між Духом, Словом і Спільнотою. В 11-му розділі наш автор якраз і зосередиться на аналізі роботи Йонга та його методології.

Оліверіо стверджує, що п'ятидесятницьке розуміння хрещення Святим Духом відрізняється від традиційних християнських поглядів (5-й розділ). Це одна з причин, чому для нього справжня герменевтика має бути відкритою до Святого Духа (1-й розділ). Тому вона, з одного боку, не повинна обмежуватися академіч-

ним аналізом, але з іншого боку – має бути відповідальною до тлумачення і не відкидати історико-культурний аналіз. Стосовно останнього Оліверіо додає 12-й розділ – «Читання Крейга Кінера», він показує, як Кінер закликає до поєднання історико-критичного методу з п'ятидесятиницькою духовністю в тлумаченні Біблії. Оліверіо погоджується з Кінером, що будь-яка конструктивна герменевтика має зважати на історичний контекст і традицію. Але доповнює, що інтерпретація Писання є общинним процесом, а не лише індивідуальним актом, і стверджує, що в богословській інтерпретації також необхідно поєднувати академічну рефлексію та духовну практику.

Чомусь видається, що Оліверіо вважає інші протестантські підходи до тлумачення тільки академічними (через історичний та критичний аналіз) і пов'язаними виключно з «Sola Scriptura» – так, ніби він не бачить, як інші протестантські течії використовують духовний досвід і тлумачення тексту в контексті своєї спільноти. З цим складно погодитися, передусім тим, хто надто довго та тісно працює (або працював) з різними протестантськими конфесіями, особливо в академічній сфері.

Оліверіо намагається показати, що західне суспільство обмежене іманентними рамками (тобто світоглядом, який відкидає надприродне), а тому п'ятидесятицтво може допомогти людям пізнати реальність Бога за межами раціонального мислення (розділ 8).

Отже, автор книги *Pentecostal Hermeneutics in the Late Modern World* пропонує, по-перше, цілісне бачення п'ятидесятиницької герменевтики, що включає історичну тяглість із загальнохристиянською традицією. По-друге, він визнає роль особистого духовного досвіду як ключового аспекту інтерпретації. І по-третє, Оліверіо зосереджується на спільноті, яка разом розпізнає Боже Слово через духовний досвід. Саме цей досвід і відкритість до Духа можуть зберегти церкву живою і відкритою до сучасних викликів.

Serhiy FLUGRANT

Ukrainian Evangelical Theological Seminary, Kyiv, UA

ORCID: 0009-0006-9814-2550

Надійшла до редакції / Received 20.02.2025

Прийнята до публікації / Accepted 21.03.2025